

Garofalo och knivskärarna på Aspö.

Av bitr. stadsfiskal KLAS LITHNER, Göteborg.

I en notis i denna tidskrift (Lombroso och barnamorden i Sverige, 1961, s. 173) har jag nämnt ett egendomligt svenskt exempel som Cesare Lombroso anförde i sin bok om kvinnan som brottsling. Även en annan av den italienska kriminalantropologiska skolans tre ledande män, Raffaele Garofalo, åberopade i sitt huvudverk i kriminologi ett från Sverige hämtat exempel, vars riktighet måhända förtjänar att närmare utforskas.

I andra upplagan av sin *Kriminologi*¹⁾ anförde Garofalo i ett tillägg till kapitlet om brottslingens anomali under rubriken rasens inflytande följande:

Tack vare en svensk dams tillmötesgående ha följande upplysningar lämnats om öarna Aspö och Kasslö²⁾ i landskapet Blekinge nära Karlskrona. Dessa öar äro bebodda av människor som tydligt avvika från den svenska typen, de ha i allmänhet svart hår, svarta ögon, örnäsä, liten och kraftig kroppsbyggnad. En tradition berättar att detta härleder sig från en tid långt före Karl X:s erövring av landskapet till Sverige, och att detta folk härstammar från sjömän som kommit från Södern med ett stort fartyg, som lidit skeppsbrott i denna trakt. Dessa öbor avvika emellertid tydligt från den ras som omger dem, de ha också sydlandskt kynne, de äro snara till vrede, bruka bära kniv och använda den vid gräl.

I senare översättningar av hans verk från italienskan ha dessa uppgifter utbyggts ytterligare. I den fjärde franska upplagan talas sålunda på två ställen om invånarna på ön Aspö i Sverige som exempel på endemisk brottslighet.³⁾ I den femte franska upplagan kommer ett nytt moment in, nämligen ovissheten om Aspös belägenhet. Sålunda nämnas invånarna på Aspö i Sverige som exempel på sådana nordiska folkgrupper, där en tradition om våldsbrott hållit sig kvar. Författaren hänvisar emellertid härifrån till ett följande ställe, och på det senare talas om Aspö såsom beläget nära Åland ej långt från finska kusten. Här säges vidare att dessa öbor erbjuda en slående kontrast i fysiskt och moraliskt avseende mot den skandinaviska rasen, varefter i huvudsak samma beskrivning lämnas som ovan i den italienska upplagan.⁴⁾

1) Raffaele Garofalo, *Criminologia* s. 496 (Torino, 2. uppl., 1891).

2) Härmed avses med all säkerhet Hasslö.

3) *La Criminologie* s. 125—26 och 434 (Paris, 4 uppl., 1895).

4) Samma verk s. 123 och 129 (Paris, 5 uppl., 1905).

Samma uppgifter som i den franska upplagan återfinnas också i den engelska upplagan⁵⁾ som exempel på endemisk brottslighet, baserad på lokala traditioner.⁶⁾

Om Garofalo härmed avser ett finskt Aspö, varav det finns två, torde han åsyfta ögruppen Aspö i Korpo socken i Åbolands skärgård, ej långt från Kökars socken på Åland. Emellertid synes det troligare att han syftar på det blekingska Aspö i Sverige. Ett par blekingska hembygdsförfattare ha nämligen omtalat lokala traditioner om främmande ursprung bland befolkningen på Aspö eller det intilliggande Hasslö.⁷⁾ Visserligen lär en viss invandring till den blekingska skärgården ha ägt rum från Italien, men ej på grund av skeppsbrott utan genom att arbetskraft till stenindustrin införskrevs under Gustaf III.⁸⁾

Om det existerar något material, som kan belysa om Aspöborna i forna tider voro raskare än sina grannar att gripa till kniven,⁹⁾ så torde det ligga begravt i landsarkivets domböcker, varför uppgiften ännu väntar på sin utforskare.

Det kan vidare vara intressant att spekulera över vem den svenska dam var som någon gång senast 1891 meddelade Garofalo de första uppgifterna om den endemiska våldsbrottsligheten på Aspö — måhända vår första kvinnliga kriminolog?

Klas Lithner.

Lombroso och barnamorden i Sverige.

Av bitr. stadsfiskal KLAS LITHNER, Göteborg.

I Cesare Lombrosos en gång berömda verk om kvinnan som brottsling återfinnes en kuriös uppgift som berör Sverige (Caesar Lombroso, *The Female Offender*, New York, The Wisdom Library, 1958, s. 213). I indelningen af brottslingarna i olika huvudgrupper nämnas tillfällighetsbrottslingarna som en av dessa. Som en underavdelning behandlas karakteristiska lokala brott och ett av exemplen härpå har hämtats från Sverige. Det förtjänar att citeras i ordagrann översättning:

⁵⁾ *Criminology* s. 113 och 119 (Boston, 1914).

⁶⁾ Jämför Francis A. Allen, Raffaele Garofalo i Hermann Mannheim (utgivare), *Pioneers in Criminology* s. 264 (London, 1960).

⁷⁾ William Anderson, *Blekingebilder från fordom* s. 24 (Sölvesborg, 1926) och Fabian Månsson, *På kryss i Blekingseskären i Svenska Turistföreningens Årsskrift 1925* s. 264.

⁸⁾ Benägen upplysning av docent Jan-Öjvind Swahn, Lund.

⁹⁾ Jämför diskussionen mellan Carl-Martin Bergstrand och Albert Sandklef om det s. k. Frillesåsnittet i Halland.